

วิธีการปลูกไม้ล้อมขนาดใหญ่

1. ขุดหลุมปลูกให้กว้างไม่ต้องลึกมาก เพราะรากพืชที่หาอาหารจะอยู่ใกล้ผิวดิน รากพืชที่มีประสิทธิภาพในการหาอาหารจะอยู่ในความลึกตั้งแต่ผิวดินถึงลึกประมาณ 50 เซนติเมตร

2. สำหรับไม้ขุดล้อมจะเป็นไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้นที่ปลูกใหม่ไม่ควรปลูกหญ้า ไม้พุ่มเล็ก ไม้คลุมดิน ขีตรอบโคนต้น เพราะไม้คลุมดินเหล่านี้เติบโตเร็วแย่งน้ำและอาหารต้นไม้ใหญ่ในช่วงที่กำลังตั้งตัว แต่ควรใช้วัสดุ เช่น หญ้าแห้งสับ เปลือกไม้สับ กิ่งไม้สับย่อยด้วยเครื่อง มาคลุมโคนต้นเพื่อรักษาความชื้น

3. การให้ปุ๋ยควรให้เมื่อต้นไม้ต้องการ หรือเมื่อต้นไม้ใช้ปุ๋ยได้ การใส่ปุ๋ยให้ต้นไม้ในระยะแรกปลูกอาจทำให้รากพืชเสียหายได้ หรือเป็นการเร่งให้วัชพืชโตเร็ว เนื่องจากรากพืชยังไม่แข็งแรง จึงควรฉีดพ่นปุ๋ยทางใบในอัตราที่เหมาะสม เมื่อสังเกตเห็นว่าต้นไม้เริ่มมีรากแข็งแรง จึงให้ปุ๋ยทางดิน

4. ควรค้ำยันต้นไม้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย จากคน สัตว์ ยานพาหนะ หรือลม

5. ไม่ควรตัดกิ่ง หรือใบทิ้งก่อนหรือหลังการปลูก เพราะใบไม้เป็นแหล่งผลิตอาหาร รวมถึงสร้างพลังงานเพื่อให้ต้นเติบโต การริดใบทำให้พืชดูดน้ำขึ้นไปสร้างอาหารได้น้อย ควรปล่อยให้ใบ และกิ่งไว้ให้สร้างอาหารและพลังงานเมื่อต้นไม้ตั้งตัวได้และเริ่มแตกกิ่งใหม่ จึงค่อยตัดแต่งให้ได้รูปทรงที่ต้องการ

การปลูกต้นไม้ 1 ปี ต้นจะมีความสูง 1-3 เมตร พื้นที่ 1 ไร่จะปลูกต้นไม้ได้ 1,600 ต้น คิดค่าต้นกล้าต้นละ 1 บาท ค่าไถต้นละ 2 บาท ค่าปุ๋ย 1 ปีแรกลงทุนเฉลี่ยต้นละ 5-10 บาท รายได้หักต้นทุนประมาณ 32,000-48,000 บาทต่อไร่ ตลาดไม้ขุดล้อมส่วนใหญ่ได้แก่ บ้านจัดสรร หน่วยราชการต่าง ๆ เช่น อบต. นำไปใช้ปรับภูมิทัศน์ตามถนนหลวง การจำหน่ายไม้ขุดล้อมจะมีพ่อค้าคนกลางจากทั่วประเทศมารับไปขาย เช่น ตลาดค้าเหียงที่เชียงใหม่ ตลาดในจังหวัดภูเก็ต

ต้นไม้ที่เหมาะสมนำมาทำเป็นไม้ขุดล้อม ได้แก่ ราชพฤกษ์ มั่งมี สีสลาวดี เสลา อินทนิล มะฮอกกานี ศรีตรัง เหลืองปรีดียาธร สะเดา ชงโค ประดู่กิ่งอ่อน พญาสัตบรรณ น้ำเต้า ต้นไม้ป่าที่มีทรงสวยใบเขียว เช่น ข่อย หางนกยูง เป็นต้น จะได้รับความนิยมจะสลับกันไป

ราชพฤกษ์

มั่งมี

อินทนิล

มะฮอกกานี

เหลืองปรีดียาธร

ประดู่กิ่งอ่อน

พญาสัตบรรณ

น้ำเต้า

ที่มาข้อมูล กรมป่าไม้

ในช่วงแรกที่ปลูกควรรดน้ำอย่างสม่ำเสมอ เพราะพืชยังไม่แข็งแรง หลังจากนั้น ในปีที่ 2-3 ไม่ต้องรดน้ำทุกวัน เพราะพืชสามารถยืนต้นได้เองตามธรรมชาติ

ที่ปรึกษา

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอัญชลี สุวจิตตานนท์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายนวนิตย์ พลเคน
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายรพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายครองศักดิ์ สงรักษา
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอมรทิพย์ ภิรมย์บูรณ์
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
นายวีรศักดิ์ บุญเชิญ
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

เรียบเรียง

นางภุรีพันธุ์ สุวรรณเมฆ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มส่งเสริมไม้ดอกและไม้ประดับ
สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

บรรณาธิการ

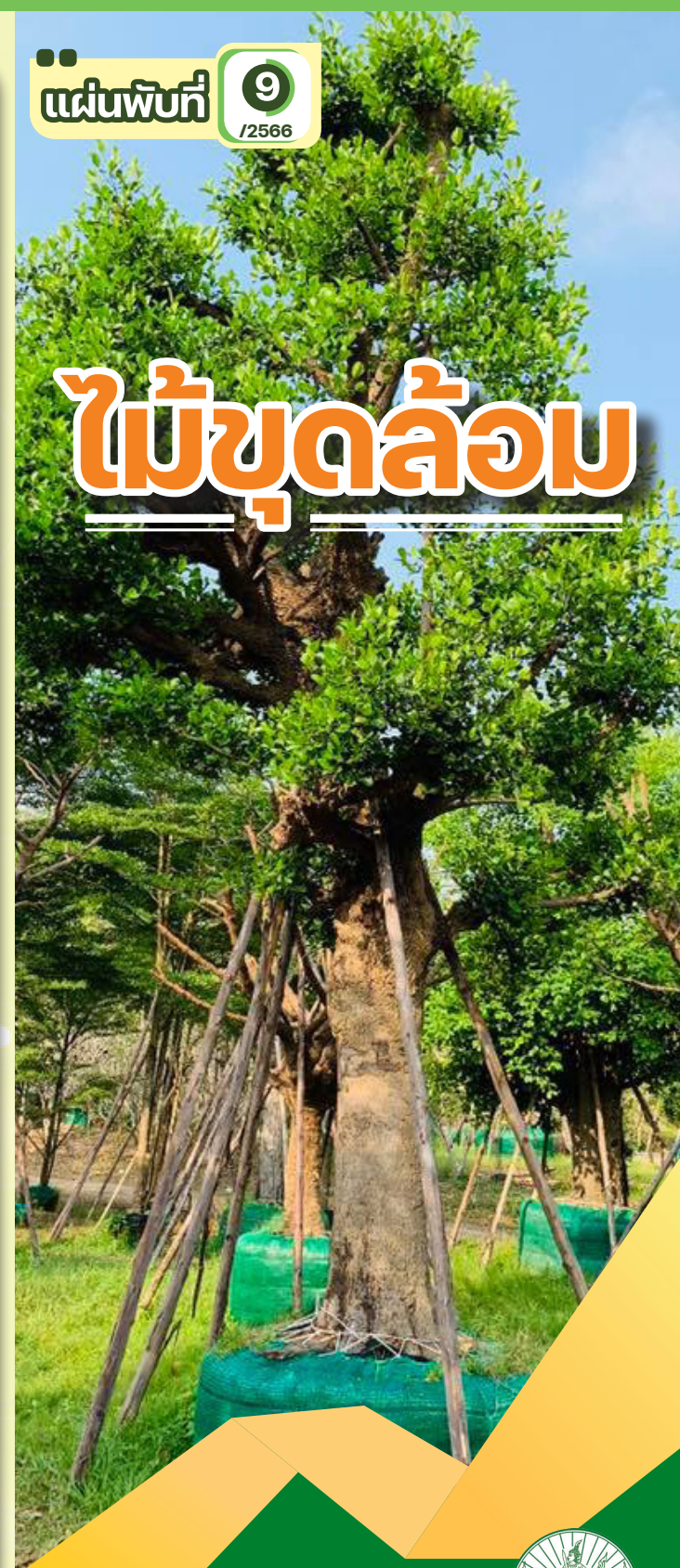
นางสาวพนิดา ธรรมสุรักษ์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
นายณัฐพิสิษฐ์ จารุงพงศ์
นักวิชาการเผยแพร่ปฏิบัติการ
กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ออกแบบ

นายศรารุณี นุ่นย้อย
นายช่างพิมพ์ชำนาญงาน กลุ่มโรงพิมพ์
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

จัดทำในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ : พ.ศ. 2566

ไม้ขุดล้อม

การขุดล้อม ย้ายปลูกต้นไม้ (Transplanting)

หมายถึง การดำเนินการย้ายต้นไม้จากที่เดิมไปยังที่แห่งใหม่ โดยที่ต้นไม้ที่ยังคงมีชีวิตอยู่ หรือหมายถึง เปลี่ยนทิศทางของกิ่ง การยกระดับคอรากให้สูงขึ้นหรือต่ำลง เพื่อปรับปรุงระดับดินบริเวณที่ต้นไม้ขึ้นอยู่ ไม่ว่าจะป็นชั่วคราวหรือถาวร แต่ความหมายโดยทั่วไป คือ การปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่ตั้งของต้นไม้จากสถานที่เจริญเติบโตเดิมไปยังสถานที่แห่งใหม่ ด้วยวิธีการขุด ตัดราก หลังจากนั้นจึงห่อหุ้มราก ตัดแต่งกิ่ง ใบ ตามความจำเป็นเพื่อให้ต้นไม้ที่เจริญงอกงามต่อไป นอกจากนี้ไม้ขุดล้อม หมายถึง ต้นไม้ที่ถูกปรับตำแหน่งที่ตั้งจากสถานที่เคยเจริญเติบโตเดิมไปยังสถานที่แห่งใหม่ ด้วยวิธีการขุด ตัดราก มีการห่อหุ้มระบบราก การตัดแต่งใบ กิ่ง ตามความจำเป็น เพื่อให้ต้นไม้สามารถเจริญงอกงามต่อไปได้ ไม้ขุดล้อมจัดอยู่ในกลุ่มของไม้ประดับเป็นส่วนใหญ่ โดยมีลักษณะที่เคลื่อนย้ายแบบทั้งต้น

ประโยชน์ของการขุดล้อม ย้ายปลูกต้นไม้

1. เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชในการศึกษาวิจัย และอนุรักษ์ต้นไม้บางชนิดที่มีถิ่นกำเนิดไม่กว้างขวาง สำหรับต้นไม้ที่ขยายพันธุ์ยาก การขุดล้อมและย้ายปลูกต้นไม้ เป็นวิธีการนำต้นไม้ไปปลูกและขยายพันธุ์ได้มากขึ้น
2. เพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในบางครั้งที่มีความจำเป็นในการใช้พื้นที่บริเวณที่มีต้นไม้ใหญ่ขึ้นอยู่ หากไม่ขุดล้อมออกไป จะต้องตัดต้นไม้ทิ้งเพื่อให้เกิดที่ว่าง ตัวอย่างเช่น การก่อสร้างตึกอาคารบ้านเรือน การขยายถนน การสร้างเขื่อนฝาย อ่างเก็บน้ำ การขุดล้อมทำให้ใช้ประโยชน์จากที่ดินได้อย่างเต็มที่และเป็นการรักษาพันธุ์ไม้ไว้ได้เช่นกัน
3. เพื่อความงดงามและร่มเงาในการตกแต่งภูมิทัศน์ สำหรับอาคารสถานที่ สวนสาธารณะ โรงงาน หรือถนน การตกแต่งบริเวณดังกล่าว นอกจากจะมีไม้ต้นเล็กหรือกล้าไม้มาปลูกแล้ว อาจนำต้นไม้ใหญ่เข้ามาตกแต่งในพื้นที่ได้อีกด้วย

การขุดล้อมต้นไม้จะต้องคำนึงถึงความรู้ในด้านพฤกษศาสตร์ ด้านวิชาการเกษตร ด้านนิเวศวิทยา ด้านปฐพีวิทยา ด้านชลประทาน ด้านการขนส่ง ด้านฤดูกาลในการขุดล้อมและยกย้ายต้นไม้

อุปกรณ์สำหรับการขุดล้อมย้ายปลูกต้นไม้ ได้แก่ กรรไกรตัดแต่งกิ่ง เลื่อยตัดกิ่งไม้สด เครื่องมือขุด-ตัดราก อุปกรณ์ห่อหุ้มดิน ถึงพันสารเคมี อุปกรณ์แต่งรักษาแผลต้นไม้ อุปกรณ์ในการยกย้ายต้นไม้ อุปกรณ์ค้ำยันต้นไม้ อุปกรณ์รดน้ำต้นไม้ วัสดุปลูกต้นไม้ วัสดุพรางแสง อุปกรณ์ควบคุมความชื้น

วิธีการผลิตไม้ขุดล้อม

- ก่อนที่จะปลูกต้นไม้ขุดล้อมลงดิน เกษตรกรจะเพาะต้นกล้าไม้ โดยเลือกเมล็ดไม้ยืนต้นที่มีความแข็งแรง สมบูรณ์ มาเพาะ ในถุงดำที่มีวัสดุปลูกดินและซีเถ้าแกลบ ในอัตราส่วน 1 : 1 ใช้เวลาเพาะและดูแลต้นกล้าประมาณ 3 เดือน

- เมื่อต้นกล้าที่เพาะมีความแข็งแรง มีความสูง 20-30 เซนติเมตร จึงย้ายลงมาปลูกในแปลงที่เตรียมสำหรับปลูกให้เป็นไม้ใหญ่เว้นระยะปลูก 1x1 เมตร เน้นปลูกในเดือนพฤษภาคมซึ่งตรงกับช่วงฤดูฝน เพื่อให้ต้นไม้ได้รับน้ำอย่างต่อเนื่องและประหยัดต้นทุน

- หลังจากปลูกต้นไม้ลงภายในแปลงได้ประมาณ 15 วัน หากพบการเข้าทำลายของแมลงศัตรูพืชที่เข้ามากินใบอ่อน ให้ฉีดพ่นยาเพื่อกำจัดแมลง หลังจากปลูกลงดินได้ประมาณ 1 เดือน สามารถใส่ปุ๋ยยูเรียและปุ๋ยสูตรเสมอ 16-16-16 โดยจะใส่ทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง

การขุดล้อมต้นไม้

- เกษตรกรจะขุดล้อมต้นไม้โดยการขุดหุ้มดิน ตัดราก ทาสารเคมีป้องกันเชื้อราและฮอร์โมนเร่งรากบริเวณปลายรากที่ตัด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการแตกรากใกล้เคียงโคนต้นหรือแตกรากใหม่ในขอบเขตของหุ้มดิน และห่อหุ้มดินด้วยกระสอบ ใช้เชือกฟางพันให้รอบ ประมาณ 15-30 วัน

- การขนย้ายต้นไม้ขึ้นจากหลุม เกษตรกรจะตัดแต่งทรงพุ่มต้นไม้ออก 1 ส่วนจาก 3 ส่วน เพื่อให้ต้นไม้คงรูปและมีความสวยงาม ลดการคายน้ำ สะดวกในการขนย้าย และควรตัดแต่งกิ่งให้สัมพันธ์กับความสูงของต้นไม้ด้วย

- การวางต้นไม้เพื่อรอจำหน่าย โดยยกย้ายต้นไม้ที่ขุดล้อมมาวาง ณ พื้นที่ที่ต้องการ ทำการค้ำยันต้นไม้เพื่อพยุงและป้องกันไม่ให้ต้นไม้โยกคลอน ห่อหุ้มหุ้มดินโดยใช้ซาแรนเย็บเป็นผ้าถุง มีรัศมีมากกว่ารัศมีของหุ้มดิน 1/3 เท่า ใส่ขุยมะพร้าว รดน้ำที่ผสมน้ำยาเร่งรากตามฉลากให้เปียกชุ่ม

